

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

กึ่งวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
2. เปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา
3. เปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน
4. เปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครที่เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกัน
3. ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดดำเนินการแนวทางแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ทางการศึกษา ตลอดจนแนวความคิดความเชื่อ และทัศนคติต่าง ๆ ทางปรัชญาการศึกษา จากเอกสาร ตำรา และผลงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วรวบรวมเป็นส่วนประกอบของงานวิจัยนี้

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวน 390 คน ซึ่งสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) จากคณะวิชาต่าง ๆ แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อีกครั้งตามวัตถุประสงค์ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 390 คน เป็นผู้บริหาร 50 คน อาจารย์ 105 คน และนักศึกษา 235 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา 5 ลักษณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาใน 5 ลักษณะ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) แบบ 5 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ให้ผู้ตอบระบุความเชื่อของตนเองว่าใกล้เคียงกับปรัชญาการศึกษาลักษณะใด เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบ 5 ตัวเลือก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกับอาจารย์ผู้วิจัย และวางแผนของวิทยาลัยครูทั้ง 6 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกและรวบรวมข้อมูลไว้ให้แล้ว ไปรับกลับคืนมาด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ ตารางร้อยละ จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์และ นักศึกษาใช้การแจกแจงความถี่ หาการ้อยละ จำแนกตามลัทธิปรัชญา 5 ลัทธิและแต่ละ ลัทธิแยกออกเป็น 8 ก้าน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาโดยส่วนรวม เปรียบเทียบแต่ละลัทธิในแต่ละก้าน และเปรียบเทียบ ความตัวแปรต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ใช้การทดสอบค่า ไคสแควร์ (Chi-Square)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการสอบถาม สอบถาม ใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square)

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว ของผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาแยกพิจารณาแต่ละกลุ่มได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 43 คน เป็นชายและ หญิงเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ ชาย 23 หญิง 20 ส่วนใหญ่อายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป รองลงมา คืออยู่ระหว่าง 36-40 ปี และไม่ปรากฏว่ามีผู้บริหารที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ในเรื่อง ประสบการณ์การทำงานพบว่า ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป รองลงมาคือ 16-20 ปี และไม่พบว่ามีผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี

1.2 อาจารย์ อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 92 คน เป็นหญิงมากกว่าชาย คือหญิง 60 คน ชาย 32 คน ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 36-40 ปี รองลงมาคืออายุ 41 ปีขึ้นไป และไม่ปรากฏว่ามีอาจารย์ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ในเรื่องประสบการณ์การทำงาน พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 11-15 ปี รองลงมาคือ 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไปตามลำดับ

1.3 นักศึกษา นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 235 คน พบว่าเป็น หญิงมากกว่าชาย คือ หญิง 180 คน ชาย 55 คน ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 20-25 ปี

รองลงมาคือต่ำกว่า 20 ปี และไม่พบว่ามีนักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ในเรื่อง ประสิทธิภาพการทำงาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีประสิทธิภาพการทำงาน นอกนั้นมี ประสิทธิภาพการทำงานอยู่ระหว่าง 1-10 ปี และไม่พบว่ามีนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพฯ- มหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม สูงสุดเหมือนกันทั้ง 3 กลุ่ม แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงไป กล่าวคือ ผู้บริหารและ อาจารย์เลือกนิตนทรนิยม ปฏิรูปนิยม สวรรคตนิยมและอภิปถาพนิยม รองลงมาตามลำดับ แต่นักศึกษาเลือกปฏิรูปนิยม อภิปถาพนิยม นิตนทรนิยมและสวรรคตนิยมรองลงมาตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในแต่ละท่านพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษามีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ส่วนใหญ่โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด ยกเว้นในท่านการวัคและประเมินผลการศึกษา ของผู้บริหาร โโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุด ท่านจุกนุงหมายการศึกษา หลักสูตร บทบาทครู การวัคและประเมินผลการศึกษาของอาจารย์โน้มไปทางลัทธินิตนทรนิยมสูงสุด และในท่าน ความหมายการศึกษาของนักศึกษาโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุด

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาซึ่งผลการวิจัยพบว่า

ก. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละ ลัทธิพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 4 ลัทธิคือ สวรรคตนิยม นิตนทรนิยม ปฏิรูปนิยม และอภิปถาพนิยม

ข. เมื่อแยกเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่ม และแต่ละท่านพบว่า กลุ่ม ผู้บริหารมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละท่านปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มอาจารย์มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละท่านพบว่าแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญในค่านพบทาทโรงเรียนเพียงค่านเดียว นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับกลุ่มนักศึกษาที่มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละค่านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในค่านความหมายการศึกษา และค่านหลักสูตร นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ค. เมื่อเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร ตามตัวแปรค่านเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

เพศ ผู้บริหารที่มีเพศต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธินรีนทรนิยม เพียงลัทธิเดียวเท่านั้น นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อายุ ผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิ นรีนทรนิยมเท่านั้น นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประสบการณ์การทำงาน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิ ปฏิรูปนิยม และอรรถิภาวนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ง. เปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ จำแนกตามตัวแปรค่าน เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

เพศ อาจารย์ที่มีเพศต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า อาจารย์มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในแต่ละลัทธิไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อายุ อาจารย์ที่มีอายุต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า แตกต่างกันในลัทธิ นรีนทรนิยม และลัทธิปฏิรูปนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประสบการณ์การทำงาน อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน
 ต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อ
 พิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิสาร์ทอนิยม ปฏิรูปนิยม
 นิรันทรนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จ. เปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของนักศึกษา จำแนก
 ความตัวแปรด้าน เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัย พบว่า

เพศ นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดย
 ส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิปรากฏว่านักศึกษาที่
 เพศต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในแต่ละลัทธิไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อายุ นักศึกษาที่อายุต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดย
 ส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า นักศึกษาที่อายุ
 ต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิสาร์ทอนิยม

ประสบการณ์การทำงาน นักศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานกับ
 นักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยรวม
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันอย่าง
 มีนัยสำคัญในลัทธิสาร์ทอนิยมเท่านั้น นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์
 และนักศึกษาวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร ที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญา
 การศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหารวิทยาลัยครู ในกรุงเทพ
 มหานคร ที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
 โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่
 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู ในกรุงเทพ
 มหานครที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
 โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิ
 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิสาร์ทอนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน

สำหรับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการคอมแบมสอบถามโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิสารัตถนิยม และลัทธินิตนุกรนิยม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

ก. การวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงมาแล้วในบทที่ 2 คือ สมพงษ์ สิงหะพล วิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม วัชร กระจุกงาม ศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตภาคกลางมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางกลุ่มเสรีนิยม รัชนี้ ทิมเสนีย์ ศึกษาพบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางพัฒนาการนิยม อาภัสสร ไซยคุณา วิจัยพบว่า อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางพัฒนาการนิยมทั้ง 3 กลุ่ม และนอกจากนั้น จินกา บัญญัติ ศึกษาพบว่า นิสิตบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางพัฒนาการนิยม

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศที่สอดคล้องกับผลการศึกษาค้างนี้ ไก่แก๊ แกรี่ เรย์ ฟูลเลอร์ (Gary Ray Fuller) ศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 และนักศึกษาระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัย โอเรกอน (University of Oregon) มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมมากกว่าลัทธิสารัตถนิยม

การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ไน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดทั้ง 3 กลุ่มนั้น อาจอธิบายไค้ดังนี้

เนื่องจากการจัดการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressive Education) เป็นที่ยอมรับและนิยมกันอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกา เมื่อครั้งแรกของศตวรรษที่ 20 และได้แผ่อิทธิพลไปทั่วโลก¹ โดยเฉพาะประเทศไทย สหรัฐอเมริกาได้ให้การสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา ในลักษณะของการให้ทุนไปศึกษา และงานทั้งทางด้านการศึกษาและทางด้านเศรษฐกิจและสังคมผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วยในการพัฒนาการศึกษา ในขณะที่เดิวก่อนอเมริกาก็ได้เผยแพร่แนวความคิด ความเชื่อและค่านิยมทางการศึกษาของแบบพัฒนาการนิยมเข้าสู่ประเทศไทยโดย... ใช้อุ้งค์การระหว่างประเทศที่ให้การสนับสนุนการศึกษา เช่น ยูเนสโก (UNESCO) โคลัมโบ (COLUMBO) หรือมูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิฟอร์ด มูลนิธิรอกกีเฟลเลอร์ มูลนิธิเอเชีย² เป็นสื่อกลาง นอกจากนั้นการจัดตั้งสมาคมเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทย ยังเป็นการเผยแพร่ความเชื่อแบบพัฒนาการนิยม จากอเมริกาเข้าสู่ประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย เพราะว่าคุณคณาที่ผ่านการศึกษามาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พยายามรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคม เป็นคณะ หรือเป็นกลุ่มบุคคล เพื่อจะได้ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการศึกษาซึ่งกันและกัน³

¹ รัตนา กุญชรสวัสดิ์, "ความสำคัญของพื้นฐานการศึกษาทางสังคม: เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสังคมวิทยาการศึกษา," (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 4. (อัครสำเนา)

² ไพฑูรย์ สินลารัตน์, "วิชาพัฒนศึกษาจากอาณานิคมทางปัญญา: สู่ความเป็นตัวของตัวเอง" เอกสารการประชุมทางวิชาการ เรื่อง พัฒนศึกษากับการพัฒนาประเทศ (ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 21-22 พฤศจิกายน 2528), หน้า 1.3-3 (อัครสำเนา)

³ ธรรมเกียรติ กันอริ, "สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย: ตัวเร่งอาณานิคมทางปัญญาในวงการการศึกษาไทย" วารสารครุศาสตร์, หน้า 78-79.

จะเห็นได้ว่า จากเหตุผลทั้งที่ไต่ถามมาแล้วนั้น เป็นเหตุให้ปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมเข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยในทุกระดับ โดยเฉพาะวิทยาลัยครู เพราะเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าอาจารย์ส่วนหนึ่งของวิทยาลัยครูนั้นได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา ย่อมได้รับอิทธิพลของทฤษฎีการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมจากอเมริกา¹ หรือแม้แต่อาจารย์ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศ ก็ยังได้รับการถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมตามไปด้วย² เพราะอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยในประเทศ ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบกับวิทยาลัยครูก็ได้รับความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค และวิชาการต่าง ๆ โดยตรงจากสหรัฐอเมริกาทั้ง ที่ไต่ถามไปเรียบร้อยแล้ว จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นส่วนที่ทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูง สุด

นอกจากนั้นความเชื่อทางพุทธศาสนาซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความเชื่อพื้นฐานของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน³ ก็ยังเป็นสาเหตุอีกส่วนหนึ่งที่อาจทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูง สุด กล่าวคือ ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมมีความเชื่อสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาอยู่มากมาย เช่น พุทธศาสนาเชื่อในเรื่องของกรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงว่า สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นกระแสของ

¹ จิตกร ตั้งเกษมสุข, "วิทยาลัยครูกับการเป็นสถาบันอุดมศึกษา" วารสารครูศาสตร์, 2527, หน้า 108.

² อรพันธ์ เจือศิริภักดิ์, "มหาวิทยาลัยไทยกับการถ่ายทอดความรู้ตะวันตก" วารสารครูศาสตร์, 2527, หน้า 92-99.

³ ส. ศิวรักษ์, "พุทธศาสนากับสถานการณบ้านเมืองในปัจจุบัน" เอกสารนิเทศ การศึกษาดับสม โภชกรุณรัตนโกสินทร์ 200 ปี (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2528), หน้า 247.

ของเหตุและปัจจัยที่หมุนเนื่องกัน ไม่มีตัวคนเป็นของตัวเอง (อนัตตา) และไม่เที่ยงแท้แน่นอน ต้องเปลี่ยนแปลงไป (อนิจจัง) ตามเหตุปัจจัย¹ ในขณะที่ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมเชื่อว่า สาระสำคัญและภาวะความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลายนั้นมีใจคงที่หรือหยุดนิ่ง หากแต่จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้นการแสวงหาความรู้ตามแนวพุทธศาสนา ก็ยังสอดคล้องกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ที่เชื่อว่าประสบการณ์ของมนุษย์ จะทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้²

ส่วนในเรื่องของการศึกษานั้นทางพุทธศาสนาถือว่า ชีวิตประกอบขึ้นด้วยส่วนประกอบ 5 ชนิดที่เรียกว่า เบญจขันธ์ ได้แก่ รูปขันธ์ คือสิ่งที่ป็นร่างกาย เวทนาขันธ์ คือความรู้สึกต่าง ๆ สัญญาขันธ์ คือความจำได้ สังขารขันธ์ คือสภาพที่ปรุงแต่งจิต และสัญญาขันธ์ คือ ความรู้ที่เกิดจากการสัมผัส ฉะนั้นการศึกษาก็คือการพัฒนาขันธ์ 5 เพื่อให้ถูกสมดุล คือ ความโลภ โกรธ และหลง เบาบางลงให้ไ้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้³ นั่นก็คือ การพัฒนา ร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ที่จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ไปพร้อมกัน สำหรับในเรื่องของหลักการสอนทางพุทธศาสนา ใจหลักของอริยสัจ 4 อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยอาศัยหลักไตรสิกขา อันได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งหากันเหตุของ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹ ประเวศ วะสี, "พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนจะกุชาติได้อย่างไร" เอกสารนิเทศ การศึกษาดับสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2525), หน้า 468.

² บรรจง จันทรสภา, ปรัชญากับการศึกษา, หน้า 244.

³ สาโรช บัวศรี, พุทธศาสนากับการศึกษาแผนใหม่ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2520), หน้า 35-41.

ปัญหา แล้วลงมือแก้ปัญหาด้วยการจับสาเหตุ¹ จะเห็นว่าสอดคล้องกับแนวความเชื่อในเรื่องการเรียนการสอนของปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการนิยมที่ว่า การเรียนการสอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และรู้จักแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการเรียน โดยอาศัยวิธีแก้ปัญหา (Problem Solving Method)² นั้นเอง

ทั้งนี้จึงอาจสรุปได้ว่า การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิที่พัฒนาการสูงสุคนั้น อาจสืบเนื่องมาจาก อิทธิพลและแนวความเชื่อหรือทฤษฎีทางการศึกษาแบบที่พัฒนาการนิยมจากต่างประเทศที่เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยในลักษณะต่าง ๆ และอาจเนื่องมาจากอิทธิพลของความเชื่อในหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาที่มีความสอดคล้องกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการนิยมอีกทางหนึ่งด้วย

ข. ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครในลำดับรองลงมานั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารและอาจารย์มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในลำดับรองโน้มไปทางกลุ่มอนุรักษนิยมมากกว่า เสรีนิยม ในขณะที่นักศึกษามีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในลำดับรองโน้มไปทาง เสรีนิยมมากกว่าอนุรักษนิยม

1) การที่ผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิอนุรักษนิยมเป็นลำดับที่ 2 นั้นอาจสืบเนื่องมาจาก กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่แล้วมีอายุอยู่ระหว่าง 36-41 ปีขึ้นไป (ดูตารางที่ 5) และส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในระหว่าง 10-21 ปีขึ้นไป (ดูตารางที่ 6) แม้ว่าผู้บริหารและอาจารย์จะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับสูงก็ตาม เมื่อเข้าสู่ระบบราชการนานเข้าทำให้ขาดความกระตือรือร้น และแม้ว่าจะเคยศึกษาทฤษฎีหรือรูปแบบการสอนใหม่ ๆ ก็ตาม แต่ก็จะไม่ค่อยเปลี่ยนแนวความคิด

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58 - 59.

² บรรจง จันทรสา, ปรัชญาการศึกษา, หน้า 245.

เก่า ๆ เคยสอนมาอย่างไรก็สอนอย่างนั้นเหมือนเดิม¹ จะเห็นได้จากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2494 เป็นแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 แม้ว่าแผนการศึกษาที่ยึดแนวความเชื่อแบบเสรีนิยมก็ตาม แต่ลักษณะการสอนก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม ยังคงมีลักษณะโน้มไปทางอนุรักษนิยมเหมือนเดิม เป็นเหตุให้การเรียนการสอนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้² นอกจากนี้ระบบบริหารภายในของวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้กฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัด ซึ่งลักษณะเช่นนี้ทำให้การปฏิบัติงานกลายเป็นกิจวัตรประจำวัน คือเคยทำอย่างไรก็ทำไปตามความเคยชิน ไม่มีโอกาสได้ใช้ความคิดของตนเอง³ ประกอบกับระบบการสอบคัดเลือกต่าง ๆ ก็ยังมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู กล่าวคือการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการโดยเฉพาะครูยังเน้นเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ ทำให้การสอนของอาจารย์ยังเน้นให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ⁴ อาจารย์ให้ความสำคัญกับเนื้อหาวิชา ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในลัทธินิรันดรนิยม ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า จากเหตุผลดังกล่าวน่าจะเป็นสาเหตุให้อาจารย์และผู้บริหารวิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในลำดับรองโน้มไปทางกลุ่มอนุรักษนิยมมากกว่าเสรีนิยม

¹สุกิจ ทศพร, "ครูเก่ากับหลักสูตรใหม่" สารพัฒนาหลักสูตร ฉบับที่ 26 (ธันวาคม 2526-มกราคม 2527), หน้า 36.

²ภิญโญ สาธร, "ปรัชญาการศึกษาของไทย" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 7 (กุมภาพันธ์ 2514), หน้า 1.

³สุมิตร คุณากร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 222.

⁴ธรรมศักดิ์ มีอิสระ, "สอบเข้ามหาวิทยาลัยความสำเร็จหรือความล้มเหลว" วารสารพัฒนาหลักสูตร, ลำดับที่ 26 (ธันวาคม - มกราคม 2527), หน้า 48-52.

2) การที่นักศึกษาวิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมเป็นลำดับที่ 2 นั้นอาจสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาที่พึงประสงค์นั้นจะต้องเป็นการสร้างเสริมความรู้ ความคิด ทักษะและทัศนคติให้คนไทยได้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิตเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม แล้วสามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้แก้ปัญหาเสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น โดยกลมกลืนธรรมชาติ¹ จะเห็นว่าเป้าหมายในการพัฒนามนุษย์อันถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กลายมาเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมากขึ้น ทำให้แผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2520 มีแนวความคิดส่วนใหญ่โน้มไปทางปรัชญาการศึกษาแบบปฏิรูปนิยม² นอกจากนั้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2524 ยังกำหนดไว้ว่าจะมุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ในอันที่จะเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปปฏิบัติงานในหน้าที่ตามบทบาทของตนในการพัฒนาชีวิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ³ เป็นเหตุให้ระบบบริหารและกระบวนการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกันกรมการฝึกหัดครูยังได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) จัดตั้งโครงการฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชนบท (Teacher Education for Rural Development Project)⁴ ขึ้นเพื่อผลิตจากวิทยาลัยครูมีความสามารถ

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521), หน้า 7.

²จุมพล พูลภัทรชีวิน, "วิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปการศึกษา" ประชาศึกษา 13 (ตุลาคม 2519), หน้า 36.

³สภาการศึกษา, หลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2524 (กรุงเทพมหานคร: ส. สมบูรณ์การพิมพ์, 2525), หน้า 1.

⁴กรมการฝึกหัดครู, คู่มือดำเนินงานการฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชนบท (กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2525), หน้า 4-5.

และประสิทธิภาพพร้อมที่จะออกไปทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชน จะเห็นว่าโครงการดังกล่าวนี้
จัดตั้งขึ้นตามความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมที่มุ่งให้การศึกษาทำหน้าที่ในการ
เปลี่ยนแปลงสังคม ค่ายเหตุผลเหล่านี้จะเป็นสาเหตุให้นักศึกษาวิทยาลัยครูใน
กรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในลัทธิบรอนน์ไมไปทางเสรีนิยม
มากกว่าอนุรักษนิยม

ค. ผลการวิจัยพบว่า เมื่อแยกวิเคราะห์ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา
ของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครในแต่ละด้านคือ
ความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตรบทบาทครู บทบาทผู้เรียน
บทบาทโรงเรียน กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาส่วนใหญ่โน้มไปทาง
พัฒนาการนิยมสูงสุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้าน การวัดและประเมินผลการศึกษาของ
ผู้บริหารโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุด ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา บทบาทครูและการ
วัดและประเมินผลการศึกษาของอาจารย์โน้มไปทางลัทธิรัตนินิยมสูงสุด และด้าน
จุดมุ่งหมายการศึกษาของนักศึกษาโน้มไปทางปฏิรูปนิยมสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจสืบ
เนื่องมาจากเหตุผลต่าง ๆ ที่จะได้อภิปรายต่อไปนี้

ด้านความหมายการศึกษา การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา
วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในด้านความหมาย
การศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดนั้นอาจสืบเนื่องมาจากแนวคิดความเชื่อ
และทฤษฎีทางการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมจากประเทศสหรัฐอเมริกา เข้ามามีอิทธิพล
ต่อระบบการจัดการศึกษาของประเทศ จะเห็นได้จากภายหลังการเปลี่ยนแปลงการ
ปกครอง (พ.ศ. 2475) เป็นต้นมาเป็นเหตุให้แนวคิดในการจัดการศึกษาของไทย
เปลี่ยนแปลง ไปด้วย โดยหันมายึดแนวความคิดและทฤษฎีการศึกษาจากประเทศ
สหรัฐอเมริกา เข้ามามีอิทธิพลมาอย่างเด่นชัดในการกำหนดแผนการศึกษาชาติ ซึ่งจะเห็นได้
จากแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2503 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเริ่มได้รับการ
ช่วยเหลือทางด้านการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างมากมาย คึงได้อภิปราย
ไปแล้ว เป็นเหตุให้แนวความคิดความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม
เข้ามามีอิทธิพลต่อการวางแผนการศึกษาของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งก็ได้ส่งผล

ให้กำหนดความหมายและการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาใหม่ไปความแนว
ความเชื่อแบบสหพัฒนาการนิยมด้วย ในส่วนของวิทยาลัยครูนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร
อาจารย์ และนักศึกษาส่วนใหญ่แล้วเป็นผลผลิตของแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช
2503 หรือบางส่วนก็เป็นผลผลิตโดยตรงจากหลักสูตรการเรียนการสอนที่ยึดแนว
ความเชื่อแบบสหพัฒนาการนิยม จากอเมริกาโดยตรง จากเหตุผลดังกล่าวน่าจะเป็น
เหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อ
ทางปรัชญาการศึกษาในด้านความหมายการศึกษาและจุดมุ่งหมายการศึกษาใหม่ไป
ทางลัทธิสหพัฒนาการนิยมสูงสุด

ความจุดมุ่งหมายการศึกษา การที่ผู้บริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความ
เชื่อทางปรัชญาการศึกษาในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาใหม่ไปทางลัทธิสหพัฒนาการ
นิยมสูงสุดนั้นอาจสืบเนื่องมาจาก เหตุผลที่ได้อธิบายไปแล้วด้านความหมายการศึกษา
ส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งนั้นอาจสืบเนื่องมาจาก ผู้บริหารส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้วางแผน
และกำหนดกระบวนการเรียนการสอน ให้บรรลุเป้าหมายของแผนการศึกษา หรือ
แนวจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งทั้งจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษา¹ และจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตรการฝึกหัดครู² ก็ล้วนแล้วแต่มุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัวเพื่อให้
อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถแก้ไขปัญหาคาง ๆ ของสังคมได้ จะเห็น
ว่า จุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติก็ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกหัดครูก็มีส่วน
ที่สอดคล้องกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบสหพัฒนาการนิยมด้วย ดังนั้น
จากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะทำให้ผู้บริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อ
ทางปรัชญาการศึกษาในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาใหม่ไปทางลัทธิสหพัฒนาการนิยม
สูงสุด

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
2521), หน้า 7.

²สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2520
(กรุงเทพมหานคร: ส.สมบูรณาการพิมพ์, 2525), หน้า 2.

ก้านหลักสูตร การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในก้านหลักสูตร โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดนั้นอาจสืบเนื่องมาจาก จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสภาการฝึกหัดครูที่มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพพอที่จะพัฒนาตนเอง และพัฒนาลังคมให้ดีขึ้น¹ และโครงสร้างของหลักสูตรก็ยังยึดหยุ่นเพื่อสนองความต้องการของบุคคลและสังคมได้อย่างกว้างขวาง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนั้นยังมีรายวิชาต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายตลอดจนโครงสร้างของหลักสูตรของสภาการฝึกหัดครูล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ที่เน้นหลักสูตรแบบประสบการณ์ มีความยืดหยุ่น และให้ความสำคัญของสังคมมากกว่าบุคคล² ภัยเหตุนี้จึงน่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ที่มีความคุ้นเคย และผ่านกระบวนการของหลักสูตรนี้มา มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในก้านหลักสูตร โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด

ก้านบทบาทครู การที่ผู้บริหารและนักศึกษามหาวิทยาลัยมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ก้านบทบาทครู โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดนั้น อาจสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้มีผลกระทบต่อการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมเป็นเหตุให้บทบาทของครูจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไป ภัย ครูไม่ใช่ผู้บงการ ผู้ออกคำสั่ง หรือผู้บอกให้จงจำเหมือนในอดีต แต่ครูต้องเป็นผู้วางแผน แนะนำแนวทาง เสนอกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ทดลอง ใฝ่ปฏิบัติ และโดยเฉพาะปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการศึกษาค้นคว้าทดลองการใช้เทคนิคและวิธีการสอนต่าง ๆ อย่างไค้มล มีทฤษฎีและวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ให้ศึกษาทดลอง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหตุให้บทบาทของครูเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของครูตามความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาลัทธิพัฒนาการนิยมทั้งสิ้น

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

² กิติมา ปรีคิกลก, ปรัชญาการศึกษาเล่ม 1, หน้า 89.

นอกจากนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 ยังเน้นการจัดการศึกษาเพื่อชีวิต และสังคม ถือว่าการศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์ต่อเนื่องตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน และหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับจึงเน้นหลักสูตรแบบประสบการณ์หรือกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ได้ ส่วนการเรียนการสอนก็ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ¹ จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ส่งผลให้กระบวนการผลิตครูเปลี่ยนแปลงไป โดยหันมายึดแนวความเชื่อแบบพัฒนาการนิยมมากขึ้น มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม จัดระบบบริหารในรูปแบบใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ใ้เป็นเหตุให้ผู้บริหารวิทยาลัยครูต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทและแนวความคิดความเชื่อตามไปด้วย

จะเห็นได้จาก เหตุผลทั้งหมดที่ได้อภิปรายมาแล้วนั้นน่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหารและนักศึกษาวิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในค่านิยมบาทครู โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด

ค่านิยมผู้เรียน การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในค่านิยมบาทครู โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดนั้น อาจสืบเนื่องมาจาก การปฏิรูปการศึกษาภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้นมาจนปัจจุบัน หลักสูตรและระบบการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น มีอิสระและเสรีภาพในการคิดการแสดงออกได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งถือว่าเป็นธรรมชาติของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ที่สนใจในเรื่องของสังคม ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ของสังคม³ จะเห็นว่าบทบาทของผู้เรียนลักษณะนี้สอดคล้องกับบทบาทของผู้เรียนใน

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521), หน้า 7.

²เจริญผล สุวรรณโชติ, "การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตครูในวิทยาลัยครู" วิทยาสาร 8 (มีนาคม 2519), หน้า 26-27.

³ไพฑูริย์ สินดารัตน์, หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา, หน้า 77-39.

ลัทธิปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม โดยเฉพาะสถาบันการฝึกหัดครูนั้นถือว่าเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีที่จะเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม แล้วนำความรู้ของตนไปปฏิบัติงานในหน้าที่ความบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹ ซึ่งก็ตรงกับลักษณะของผู้เรียนแบบพัฒนาการนิยม กว้างเมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาค่านิยมบทบาทผู้เรียน โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด เพราะว่ารูปแบบของการศึกษาที่ถูกกำหนดขึ้น ย่อมจะสร้างคนให้มีแนวความคิดความเชื่อ มุ่งไปในทางนั้น ๆ²

ค่านิยมบทบาทโรงเรียน การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูใน กรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาค่านิยมบทบาทของโรงเรียน โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดอาจสืบเนื่องมาจาก หน้าที่หลักของวิทยาลัยครูนั้นก็คือการผลิตครูออกสู่สังคม และการผลิตครูนั้นจะต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพพอที่จะนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคม และใช้ในการปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น³ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของวิทยาลัยครูโดยตรงที่จะต้องสร้างเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผลผลิตเหล่านั้นก้าว ออกสู่สังคมได้อย่างมั่นใจ จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายในการผลิตครูในประเด็นนี้แล้ว เป็นส่วนที่สอดคล้องกับแนวความเชื่อของปรัชญาการศึกษาลัทธิพัฒนาการนิยมที่ว่า โรงเรียนนั้นเป็นแบบจำลองของสังคม จึงจะต้องทำหน้าที่เป็นแหล่งสร้างประสบการณ์ชีวิตให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์

¹ สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2524, หน้า 1.

² ระพี สาคริก, "ค่านิยมของสังคมไทยอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 17: 2 (ธันวาคม-มกราคม, 2526), หน้า 58.

³ สิปปนนท์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา: รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 10.

นั้นไปแก้ปัญหาชีวิตและสังคมได้¹ เมื่อเป็นเช่นนี้จะเป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์และ นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาค่านิยมทาง โรงเรียนโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด

ค่านิยมกระบวนการเรียนการสอน การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาค่านิยมกระบวนการเรียน การสอนโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดนั้นอาจเป็นเพราะว่า จากความเชื่อทาง ปรัชญาการศึกษาในค่านิยมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับความเชื่อ ทางปรัชญาการศึกษาลัทธิพัฒนาการนิยมและส่งผลให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาค่านิยมกระบวนการเรียน การสอนโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดด้วย ทั้งนี้เพราะว่าแนวความเชื่อใน เรื่องสิ่งที่เรียนและสิ่งที่สอน หรือกระบวนการเรียนการสอนของบุคคลนั้นย่อม เปลี่ยนแปลงไปตามความเชื่อและทัศนคติของบุคคลด้วย² หรือ แนวความเชื่อทาง ปรัชญาการศึกษาของครูหรืออาจารย์ผู้สอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู หรืออาจารย์ด้วย³ เพราะความเชื่อนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะกระทำอย่างที่ตนเอง คิดหรือ เชื่ออยู่เสมอ และความเชื่อนั้นก็ย่อมมีอำนาจและอิทธิพลในการตัดสินใจของมนุษย์⁴ ซึ่งก็สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบปฏิบัตินิยม ที่เชื่อว่ากระบวนการคิดในจิตใจ ของคนย่อมกำหนดบทบาทให้คนคน นั้นปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เขาคิดจากเหตุผล ดังกล่าวว่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูมีความเชื่อทาง ปรัชญาการศึกษาค่านิยมกระบวนการเรียนการสอนโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด

¹ George F. Kneller, "Contemporary Educational Theories" in Foundation of Education, 1971, P.240.

² วิจิตร ศรีสอ้าน, หลักการอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 7.

³ อรสา สุขเปรม "ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับ คำรายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู เขตกรุงเทพมหานคร", 2526, คำนำ.

⁴ ภิญโญ สาร, หลักบริหารการศึกษา, 2523, หน้า 141.

กานการวัดและประเมินผลการศึกษา

การที่นักศึกษาวิทยาลัยครู

ในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาคานการวัดและประเมินผลการศึกษา โนมไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดนั้นอาจเป็นเพราะว่า จากการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 เป็นต้นมา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ยึดแนวความ เชื่อตามแนวลัทธิพัฒนาการนิยมของอเมริกา ทำให้กระบวนการเรียนการสอนในทุก ระดับเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในสถาบันการฝึกหัดครู ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการศึกษาในระดับต่าง ๆ ควบ ในช่วงนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่ม ของการเปลี่ยนแปลงของการประเมินผลการศึกษา¹ ช่วยเพิ่มความสนใจในเรื่องการ ประเมินผล ในคานพัฒนาการทางนิสัยให้มากขึ้น มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนและ ปรับปรุงการเรียนการสอนมากขึ้น แทนที่จะเป็นการตัดสินไ้หรือกทเท่านั้น² ประกอบ กับลักษณะของกระบวนการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู เน้นการเรียนควบคู่การปฏิบัติ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การอภิปราย ถกเถียง วิพากษ์ วิจัยรณ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันทำงานเพื่อให้เกิดการ เรียนรู้ และมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง เมื่อการเรียนการสอนมุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีความสามารถที่จะปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การวัดและ ประเมินผลการศึกษาจึง เป็นไปเพื่อการปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนการสอน การ แก้ไขปัญหาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นว่าสอดคล้องกับแนวความเชื่อของปรัชญา การศึกษาแบบพัฒนาการนิยมแทบทั้ง สิ้น ควบ เหตุนี้จึงน่าจะเป็นเหตุให้ นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาคานการวัด และประเมินผลการศึกษา โนมไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด เป็นต้น

¹ สมบูรณ์ ชิตพงษ์และคณะ, "พัฒนาการของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนในประเทศไทย 100 ปี" เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 9-11 กรกฎาคม 2527), หน้า 4. (อค์สำเนา)

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในค่านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ
ผู้บริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุดนั้นอาจสืบเนื่อง
มาจาก การปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา คณะกรรมการวางพื้นฐาน
เพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า เพื่อสร้างเสริมความรู้
ความคิด ทักษะและทัศนคติให้กับคนไทย ได้รู้จักชีวิตและตนเอง เข้าใจสังคมและสามารถ
นำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ของสังคม¹ ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2520 ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ยังมีแนวคิดส่วนใหญ่โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม
และถ้าพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการฝึกหัดครูจะเห็นว่า ส่วนใหญ่แล้วมุ่งที่จะ
พัฒนาผู้เรียนให้สามารถช่วยเหลือและปรับปรุงสังคม หรือเป็นผู้นำสังคมได้ ซึ่งก็
สอดคล้องกับแนวความเชื่อของปรัชญาการศึกษาลัทธิปฏิรูปนิยม ด้วยเหตุนี้อาจทำให้ผู้
บริหารมองเห็นผลสำเร็จของการ เรียนการสอนอยู่ที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้
ความสามารถพอที่จะออกไป เป็นผู้นำของสังคมได้ จากเหตุผลดังกล่าวน่าจะเป็นเหตุให้
ผู้บริหารมีความเชื่อ ในค่านการวัดและประเมินผล โนมไปทางปฏิรูปนิยมสูงสุด

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ค่านจุดมุ่งหมายการศึกษา
บทบาทครูและการวัดและประเมินผลการศึกษาของอาจารย์ วิทยาลัยครูโน้มไปทาง
ลัทธิรัตนนิยมสูงสุดนั้นอาจสืบเนื่องมาจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ การ
เมืองและสังคมที่มีแนวโน้มไปทางทุนนิยมมีส่วนส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา
โดยเฉพาะบทบาทของผู้สอน กล่าวคือสภาพสังคมปัจจุบันมีผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี
และอนุปริญาตมากขึ้นในขณะที่การจ้างงานไม่ว่าหน่วยงานของรัฐบาล หรือเอกชน มี
จำนวนจำกัดเป็นเหตุให้เกิดการแก่งแย่งกันเข้าทำงาน มีระบบการสอบแข่งขันซึ่งการ
สอบนั้นส่วนใหญ่แล้วยัง เน้นความรู้ความสามารถ การใช้เหตุผลและสติปัญญาในการคิด
วิเคราะห์ค่าง ๆ เป็นสำคัญ และผู้ที่มีความพร้อมในลักษณะเหล่านี้เท่านั้น จึงจะเป็น
ผู้มีโอกาสได้ทำงาน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ส่งผลให้อาจารย์ผู้สอนโดยเฉพาะวิทยาลัยครูยัง
ให้ความสำคัญกับการ เรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับผู้เรียน ทำให้

¹ ธิปพนันท์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา: รายงานของคณะกรรมการ
วางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 10.

อาจารย์ผู้สอน มีบทบาท เป็นผู้นำทางความคิด และสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญ เป็นเหตุให้ อาจารย์ในวิทยาลัยครูยังคงยึดมั่นอยู่กับบทบาทเดิมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งจะเห็น ได้จากผลงานการวิจัยของ พรณี ไทยานนท์¹ ที่พบว่า ครูไทยเป็นทั้งผู้สอน ทองสมุก คำราและแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ของเด็ก เพราะครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการเรียนรูของ เด็กทั้งทางค่านิยมและคุณภาพ สมกับคำกล่าวที่ว่า ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ส่วนใน ด้านการวัดและประเมินผลนั้นก็ยิ่ง เน้นที่ความรู้ความสามารถในการคิดการใช้เหตุผล เป็นสำคัญเพื่อผู้เรียนที่จบออกไปจะได้มีความรู้ความสามารถพอที่จะแข่งขันในระบบ การสอบคัดเลือกได้ จะเห็นว่าทั้งหมดที่อภิปรายล้วนสอดคล้องกับแนวความเชื่อทาง ปรัชญาการศึกษาลัทธิรัตนินิยมที่เน้นให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ² เป็น สำคัญ จากเหตุผลดังกล่าว น่าจะเป็นเหตุให้อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในค่านิยมมุ่งหมาย การศึกษา ค่านิยมบาทครู และ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา โน้มไปทางลัทธิรัตนินิยมสูงสุด

ส่วนความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของนักศึกษาในค่านิยมมุ่งหมายการ ศึกษาโน้มไปทางปฏิรูปนิยมสูงสุดนั้น อาจสืบเนื่องมาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการ ฝึกหัดครู ดังที่ได้อภิปรายมาแล้วว่ามุ่งที่จะผลิตครูให้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนา ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นอาจสืบเนื่องมาจากโครงการ ฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชนบทที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ มุ่งผลิต ครูออกไปเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งโครงการนี้จัดตั้งขึ้นตามแนวความเชื่อทางปรัชญาการ ศึกษาปฏิรูปนิยมที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นกำลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคม ด้วยเหตุผล ดังกล่าวนี้น่าจะเป็นสาเหตุให้นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทาง ปรัชญาการศึกษาในค่านิยมมุ่งหมายการศึกษาโน้มไปทางปฏิรูปนิยมสูงสุด

¹พรณี ไทยานนท์, "บทบาทครูประชาบาลกับแนวคิดประชาธิปไตย" เอกสารวิจัยคณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร, 2516, หน้า 19-21.

²ศักดิ์ ประสงค์ประทานพร, ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน, หน้า 104.

2. การเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

ก. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 3 กลุ่มซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากเหตุผลต่าง ๆ ดังที่จะได้อภิปรายต่อไปนี้

1) กลุ่มผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่แล้วมีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป จะเห็นว่ากลุ่มผู้บริหารนี้ ถ้าพิจารณาความอายุแล้วส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นพลเมืองที่มีคุณธรรมสูง และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ¹ จะเห็นว่ายังยึดแนวความเชื่อทางปรัชญาโน้มนำทางอนุรักษนิยม และถ้าพิจารณาคำานประสบการณ์การทำงานจะพบว่าผู้บริหารเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานมามาก และส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญของการศึกษาเพียงเพื่ออนุรักษ และถ่ายทอดความรู้ และวัฒนธรรมของสังคม² เท่านั้น จึงจะเห็นได้จากงานวิจัยของอภิสิทธิ์ ไชยคุนา พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไปมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาโน้มนำทางอนุรักษนิยมมากกว่าเสรีนิยม³

นอกจากนั้นถ้าหากพิจารณาจากแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2503 ซึ่งเป็นแผนการศึกษาที่ใช้บังคับกันมานานเกือบ 20 ปี มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน แม้ว่าจะเป็น แผนการศึกษาที่ยึดแนวความคิดความเชื่อแบบเสรีนิยมเป็นหลัก⁴

¹ควงเคื่อน พิศาลบุตร, ประวัติการศึกษาไทย, หน้า 154.

²สุกิจ ทศพร, "ครูเก่ากับหลักสูตรใหม่" วารสารพัฒนาหลักสูตร, หน้า 35-37.

³อภิสิทธิ์ ไชยคุนา, "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและครูประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ", หน้า จ.

⁴สวัสดิ์ จงกล, "อิทธิพลของความคิดต่างประเทศในการพัฒนาหลักสูตรไทย" วารสารครูศาสตร์ 12: 3 (มกราคม-มีนาคม 2527), หน้า 40.

แต่ในส่วนของการบวนการเรียนการสอนก็ยังมีลักษณะโน้มไปทางอนุรักษนิยมตามความเคยชินของครูผู้สอน¹ เหมือนเดิม แม้ว่าจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับหลักและทฤษฎีทางการศึกษาก็ตามแต่ความหลงและความยึดมั่นถือมั่นมีส่วนสำคัญทำให้ค่านิยมของคนไม่ยอมปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทิศทาง²

2) กลุ่มอาจารย์ จะเห็นว่ากลุ่มอาจารย์มีสถานภาพใกล้เคียงกับผู้บริหาร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางอนุรักษนิยมเป็นลำดับที่ 2 เหมือนกัน เมื่อนำไปเปรียบเทียบในรายละเอียดเป็นรายคู่ในแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในบางคู่ ที่เป็นเช่นนี้อาจสืบเนื่องมาจาก กลุ่มอาจารย์เป็นกลุ่มที่เข้ารับการศึกษาอบรมในช่วงที่กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา กล่าวคือ เปลี่ยนจากความเชื่อแบบอนุรักษนิยมมาเป็นแบบเสรีนิยม (ช่วงแผนการศึกษา พ.ศ. 2494 มาใช้แผนการศึกษา พ.ศ. 2503) ซึ่งลักษณะดังกล่าว เป็นเหตุให้อาจารย์กลุ่มนี้มีแนวความเชื่อโน้มไปทางอนุรักษนิยมบางส่วน และโน้มไปทางเสรีนิยมบางส่วน ทั้งนี้เพราะการศึกษาในรูปแบบที่ถูกกำหนดขึ้น มักจะสร้างคนให้มีแนวความคิดความเชื่อมุ่ง ไปในแนวทางนั้น ³ นอกจากนั้นแม้จุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 จะยึดความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบเสรีนิยมเป็นหลักก็ตาม แต่ระบบการเรียนการสอนหรือบทบาทของครูผู้สอนก็ยังยึดแนวอนุรักษนิยม

¹ วิทยุ สาทร, "ปรัชญาการศึกษาของไทย" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ (กุมภาพันธ์ 2514), หน้า 1,

² ระพี สาคริก, "ค่านิยมของสังคมไทยอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา" รายงานการประชุมวิชาการแบบซิมโปเซียมเรื่องการศึกษากับการพัฒนาสังคมไทย (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13-15 มกราคม, 2526), หน้า 112.

³ ระพี สาคริก "ค่านิยมของสังคมไทยอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17:2 (ธันวาคม-มกราคม 2526), หน้า 58-59.

เหมือนเดิม¹ ก็จะเห็นได้จากผลงานการวิจัยของอรุณศรี อนันตรศิริชัย พบว่า ครูมักจะมีบทบาทเป็นผู้พูดมากกว่านักเรียน นักเรียนพูดและแสดงความคิดเห็นน้อยการเรียนการสอนมีลักษณะเป็นการบรรยาย² และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ที่พบว่า ครูที่รับราชการมานานเป็นอุปสรรคมากที่สุดในการนำนวัตกรรมมาใช้³ หรือแม้แต่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ปัจจุบัน แม้ว่าจะยึดความเชื่อแบบเสรีนิยมเป็นหลักก็ตามแต่ก็ยังมีจุดมุ่งหมายบางส่วนที่คงการจะให้การศึกษาทำหน้าที่ในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมที่ยึดเป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าต้องการรักษาเสถียรภาพของสังคมไว้⁴

3) กลุ่มนักศึกษา นักศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี (ดูตารางที่ 5) เมื่อพิจารณาอายุพบว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการศึกษาอยู่ในช่วงการปฏิรูปการศึกษาหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งยึดแนวความเชื่อทางปรัชญาแบบเสรีนิยมเป็นหลัก มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศชาติเป็นสำคัญ และนักศึกษาที่อายุอยู่ระหว่าง 20-25 นี้ ยังถือว่าอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย และวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น นับว่าเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้นสูง มีอุดมคติ แกรงกล้า รักความอิสระและความยุติธรรม ชอบคิดและแสดงออก เมื่อเห็นความไม่ถูกต้อง

¹ สุกใจ ทศพร, "ครูเก่ากับหลักสูตรใหม่" วารสารพัฒนาหลักสูตร, หน้า 36.

² อรุณศรี อนันตรศิริชัย, "การวิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นที่สอนวิชาสังคมศึกษาตอนต้น" รายงานการวิจัยกรมวิชาการ (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2518), หน้า 6-9.

³ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "ปัญหาของครูนวัตกรรมทางการศึกษา: ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทฤษฎีกับแบบของพฤติกรรม" วารสารวิจัยทางการศึกษา 8 (มิถุนายน 2521), หน้า 5-11.

⁴ ชนิตา รัชพลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา: เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา สังคมวิทยาการศึกษา (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 59. (อัครสำเนา)

ไม่ยุติธรรมในสังคมมักจะทนไม่ได้ ทำให้ยากต่อสู้และปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น¹ หรือถ้าจะพิจารณาค่านประสภการณ์การทำงาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีประสภการณ์การทำงาน (ดูตารางที่ 6) ถือว่าอยู่ในระหว่างการเรียนรู้หลักและทฤษฎีต่าง ๆ ยังขาดประสภการณ์จริง เป็นเหตุให้การมองปัญหาต่าง ๆ ตามหลักทฤษฎีทุกปัญหาคงแก้ไขได้และปรับปรุงได้ และต้องการจะทำให้ดีที่สุด จะเห็นว่าเป็นแนวความเชื่อที่สอดคล้องกับแนวปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมทั้งสิ้น

นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2524 นั้นได้ปรับปรุงให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรประถม และมีชมรมศึกษาอย่างใกล้ชิดเป็นเหตุให้นักศึกษาที่จบออกไปเป็นครูมีลักษณะเป็นผู้นำสังคม และเป็นนักพัฒนา ทำประโยชน์ให้กับสังคมได้มากขึ้น จะเห็นได้จากผลงานการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นครู²

จากเหตุผลทั้งหมดที่ได้อภิปรายมาแล้วในข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 น่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ข. ผลการวิจัยเมื่อวิเคราะห์แต่ละกลุ่มพบว่า

1) ผู้บริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละท่านพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจสืบเนื่องมาจากผู้บริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครที่ออกแบบสอบถามมีทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งบุคคลที่มีเพศต่างกันย่อมส่งผลถึงแนวความคิดความเชื่อที่แตกต่างกันด้วย ถึงผลงานการวิจัยของ

¹ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 29-30.

² สภาวิจัยแห่งชาติ, รายงานการวิจัยเรื่องผู้นำชนบทของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, 2514), หน้า 16.

รูธ เบนเนดิกท์ (Ruth Benedict)¹ ที่พบว่าวัฒนธรรมในทางอบรมเลี้ยงดูเด็กของไทยมีส่วนทำให้เพศชายมีลักษณะแตกต่างไปจากเพศหญิง กล่าวคือ เพศหญิงเต็มใจที่จะสมาคมหรือเต็มใจที่จะมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นซ้ากว่าเพศชาย นอกจากนั้นผู้บริหารวิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะจบการศึกษามาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ กัน ซึ่งสถาบันการศึกษาที่บุคคลเข้าศึกษาต่างก็มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีแนวความคิดความเชื่อต่างกัน ทั้งผลงานการวิจัยของโรเบิร์ต เอช ฟอร์ (Robert H. Fore)² พบว่า ลักษณะหรือชนิกของสถาบันการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับแนวความคิดเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของบุคคลในสถาบันนั้น ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวน่าจะ เป็นสาเหตุให้ผู้บริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันออกไป และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละค้ำนที่เป็นองค์ประกอบสำคัญทางการศึกษาแล้วพบว่า ผู้บริหารมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในแต่ละค้ำนไม่แตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารจะไม่ค่อยได้สัมผัสกับการสอนส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้กำหนดนโยบายการเรียนการสอน กำหนดรายละเอียดของวิชาที่จะเปิดสอนในแต่ละภาคเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร จึงเป็นเหตุให้ไม่ค่อยได้สนใจในค้ำนองค์ประกอบต่าง ๆ ทางการศึกษา ประกอบกับผู้บริหารส่วนใหญ่เคยชินกับระบบบริหารราชการแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง นโยบาย เป้าหมายหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนก็จะถูกกำหนดมาจากส่วนกลางอย่างแน่นอนแล้วซึ่งทำให้ผู้บริหารไม่ค่อยสนใจและให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางการศึกษาเหล่านั้น

หรือถ้าหากพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ประกาศใช้แต่ละฉบับแล้ว ส่วนใหญ่จะมีการกำหนดรายละเอียดขององค์ประกอบค้ำนต่าง ๆ ทางการศึกษาไว้แล้ว ซึ่งการกำหนดรายละเอียดเหล่านั้น ทำให้

¹ Ruth Benedict, "Thai Culture and Behavior" (An Unpublished War Time Study Dated September, 1943) Ithoca: Cornell University Southeast Asia Program. (Data Payer, No.4, Feb, 1962), p.44.

² Robert H. Fore "The Educational Philosophies of Education Professors: A fifty-year Reassessment" Dissertation Abstracts International (45 September 1984), P.738-A.

ผู้บริหารสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของแผนการศึกษา หรือเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้สะดวก และเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ก้วยเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหารวิทยาลัยครูมีความเชื่อในเรื่ององค์ประกอบต่าง ๆ ทางปรัชญาการศึกษาเหล่านี้ไม่แตกต่างกัน

2) อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในค่านิยมบาทโรงเรียนเท่านั้น นอกนั้นไม่พบที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่เป็นเช่นนี้ อาจสืบเนื่องมาจากอายุและประสบการณ์การทำงานของอาจารย์ใกล้เคียงกับผู้บริหาร เป็นเหตุให้อาจารย์มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเหมือนกลุ่มผู้บริหารตามเหตุผลที่ได้อภิปรายมาแล้ว และการที่อาจารย์วิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในค่านิยมบาทโรงเรียนแตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะว่าระดับอายุและประสบการณ์ของอาจารย์เองก็แตกต่างกัน เป็นเหตุให้อาจารย์มองบทบาทของโรงเรียนแตกต่างกันไป ก้วย กล่าวคือ อาจารย์ที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานน้อย จะมีแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางเสรีนิยมมากกว่าแนวอนุรักษนิยม ในขณะที่กลุ่มอาจารย์ที่มีอายุมากและประสบการณ์การทำงานมาก จะมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางอนุรักษนิยมมาก ดังจะเห็นได้จากผลการการวิจัยของอภัสศรี ไชยคุนา ที่พบว่า อาจารย์ที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางอนุรักษนิยมมากกว่าเสรีนิยม¹ เป็นเหตุให้กลุ่มอาจารย์ที่มีอายุและประสบการณ์การทำงานน้อย มีความเชื่อในเรื่องบทบาทโรงเรียน เป็นเหมือนภาพจำลองของสังคมที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของสังคม ในขณะที่อาจารย์กลุ่มที่มีอายุมากและประสบการณ์การทำงานมาก มีความเชื่อในเรื่องบทบาทของโรงเรียน เป็นเหมือนสถาบันสำหรับอนุรักษและถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมให้กับคนรุ่นหลัง² ก้วย เหตุดังกล่าวน่าจะเป็นเหตุให้อาจารย์วิทยาลัยครู

¹อภัสศรี ไชยคุนา, "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ", หน้า จ.

²ไพฑูรย์ สีนลารักษ์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 69.

ในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในค่านิยมทางโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3) นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละค่านิยม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในค่านิยมความหมายของการศึกษา และค่านิยมหลักสูตร นอกนั้นไม่พบว่ามีนัยสำคัญต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ เพราะฉะนั้นนักศึกษารุ่นใหญ่มีอายุ และประสบการณ์ต่างกัน (ดูตารางที่ 5, 6) เป็นเหตุให้มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันตามเหตุผลที่ได้อธิบายมาแล้ว โดยเฉพาะประสบการณ์การทำงานของบุคคลต่างกัน มีอิทธิพลต่อความเชื่อ ความคิด และค่านิยมของบุคคล และถ้าเป็นประสบการณ์ทางด้านการศึกษาก็ย่อมจะมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางการศึกษาของบุคคลด้วย ทั้งนี้ เพราะว่า สิ่งที่กำหนดแนวทางการศึกษาให้มุ่งไปสู่ทิศทางใดนั้น จะเป็นอื่นไปไม่ได้ ถ้าหากไม่ใช่ค่านิยมของคนเป็นสำคัญ¹

นอกจากนั้นระบบสังคมของไทยที่เป็นสังคมครอบครัว เคารพและยอมรับระบบอาวุโส เป็นเหตุให้นักศึกษาที่เริ่มเข้าทำงานถูกระบบอาวุโสกลืนแนวความคิดและอุดมการณ์ที่เคยมีมา หายไปกับระบบสังคมของหน่วยงานนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษากลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ในค่านิยมความหมายการศึกษา และหลักสูตรแตกต่างไปจากกลุ่มนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การทำงาน ส่วนนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานนั้น ยังอยู่ในวัยรุ่นตอนปลาย เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้น เต็มไปด้วยอุดมการณ์อันแรงกล้า และมีอุดมคติ²สูง พร้อมทั้งจะนำความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้มาจากทฤษฎีไปในการปฏิบัติหรือการประกอบอาชีพ เป็นเหตุให้แนวความเชื่อของนักศึกษากลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานนี้โน้มไปเสรีนิยมมากกว่า จากเหตุผลดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นเหตุให้นักศึกษา

¹ระพี สาคริก, "ค่านิยมของสังคมไทยอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทย" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17: 2 (ธันวาคม-มกราคม 2526), หน้า 59.

²สุพัทรา สุภาพ, "วัยรุ่นกับสังคม" วารสารมศว.ปทุมวัน 2 (กุมภาพันธ์ 2525), หน้า 5.

วิทยาลัยครูมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในด้านความหมายการศึกษาและค่านิยมที่แตกต่างกัน

ค. ผลการวิจัยเมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละกลุ่มตามตัวแปรด้าน เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน พบว่าเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานต่างก็มีส่วนทำให้ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจสืบเนื่องมาจากเหตุผลต่าง ๆ ดังที่จะได้อธิบายต่อไปนี้

1) เพศ การที่เพศมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางปรัชญาการศึกษานั้นอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของค่านิยมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้การอบรมเลี้ยงดูบุคคลระหว่างเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน ซึ่งมีส่วนทำให้สถานภาพทางเพศแตกต่างกันไปด้วย โดยเฉพาะสังคมไทยซึ่งยังถือว่าเป็นสังคมแบบเกษตรกรรมยังมีค่านิยมอยู่กับจารีตประเพณีเก่าที่เชื่อว่าผู้ชายเป็นผู้นำ (ช้างเท้าหน้า) ส่วนผู้หญิงเป็นผู้ตาม (ช้างเท้าหลัง) เป็นเหตุให้การอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันออกไป กล่าวคือเพศชายเน้นให้เป็นผู้นำ ให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกและให้อิสระมาก ในขณะที่เพศหญิงมักจะอบรมให้มีความสงบเสงี่ยม เรียบร้อย อ่อนหวานประพฤติอยู่ในกรอบประเพณี¹ ซึ่งมีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวส่งผลให้บุคคลที่มีเพศต่างกันมีแนวคิดความเชื่อต่างกัน ดังจะเห็นได้จากผลงานการวิจัยต่าง ๆ ที่พบว่าเพศเป็นตัวแปรที่มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่อง บุคลิกภาพ ค่านิยม แนวคิดความเชื่อ ของบุคคล เช่น ปรียาพร พวงอศวรร² วิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายในชีวิตของนักศึกษาชายเน้นความสำคัญในความสำเร็จในการดำรงชีวิต และอยากคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้ในสังคม

¹วีระยุทธ วิเชียรโชติ, "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ". วารสารสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย (พระนคร: สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย, 2513) หน้า 33-34.

²ปรียาพร พวงอศวรร, "จุดมุ่งหมายในชีวิตของนิสิตปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 45-47.

ในขณะที่นักศึกษาหญิงเน้นในคำอยากสร้างสิ่งที่ทำให้พ่อแม่ภูมิใจในตนเองและอยากเป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น จำเนียร แสงสว่าง¹ วิจัยพบว่า เพศหญิงมีความเกรงกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าเพศชาย ปกรณ์ คุณารักษ์² วิจัยพบว่า นิสิตชายมีส่วนร่วมทางการเมืองและเข้าใจการเมืองมากกว่านิสิตหญิง

แฮร์รี่ แมกเกอร์ก และไมเคิล เรวิส³ (Harry McGurk and Michael Revis) วิจัยพบว่า เพศหญิงต้องการความช่วยเหลือและเชื่อฟังผู้ใหญ่มากกว่าเพศชาย

กัสกิน เอ. อี.⁴ (Guskin A.E.) วิจัยพบว่า นักศึกษาหญิงของไทยมีลักษณะเก็บตัว และเป็นคนหัวเก่า (Conservative) ที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังมีความลังเลใจ หรือกลัวต่อการนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศมากกว่านักศึกษาชาย

¹จำเนียร แสงสว่าง, "ทัศนคติต่อการเมืองและปัญหาสังคมเศรษฐกิจ: ศึกษาเปรียบเทียบนิสิตปี 4 คณะรัฐศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา ภาควิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 169-171.

²ปกรณ์ คุณารักษ์, "ความเข้าใจ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตปี 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม" (วิทยานิพนธ์ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 171.

³Harry McGurk and Michael Revis, "Birth order: A Phenomenon in Search of an Explanation," Development Psychology, 7 (November, 1972), P.366.

⁴Guskin A.E., "Changing Values of Thai College Students " A Research Report (Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University, 1964), P.25.

จะเห็นว่าจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนั้นอาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลที่มีเพศต่างกันของคนไทยมีส่วนทำให้แนวความคิดความเชื่อและค่านิยมของคนแตกต่างกันไป ด้วย จากเหตุผลดังกล่าวนี้จะเป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันด้วย

2) อายุ การที่อายุมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครนั้นอาจเป็นเพราะว่าอายุของบุคคลต่างวัยยอมรับการศึกษาอบรมมาต่างกัน มีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ต่างกัน ผ่านการศึกษาจากหลักสูตรหรือแผนการศึกษาของชาติที่มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาต่างกัน จะเห็นได้ว่าบุคคลที่อายุมากส่วนใหญ่มักจะสำคัญตัวนึก คิดว่าตนเองมีประสบการณ์ และความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า¹ ถึงคตินิยมโบราณที่ว่า "ผู้ใหญ่อ่อนน้อมมาก่อน" เป็นเหตุให้ขาดความกระตือรือร้น ไม่แสวงหา และไม่ปรับปรุงตนเองให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงใหม่ of สังคม ดังจะเห็นได้จากผลงานการวิจัยของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์² พบว่า ครูที่อายุมากและรับราชการมานานเป็นอุปสรรคมากที่สุดในการนำนวัตกรรมมาใช้ รองลงมาคือครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ แก่กลุ่มบุคคลที่อายุน้อยที่ถือว่ายังอยู่ในระยะวัยรุ่นนั้นค่อนข้างหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้น เป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลง มีอุดมคติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น มีความหวัง และความพยายามที่จะสร้างชีวิตของตนเองให้มีคุณค่า ต้องการนำความรู้ความชำนาญที่ต่าง ๆ ที่เรียนมาไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น³

¹ สุกใจ ทศพร, "ครูเก่ากับหลักสูตรใหม่" วารสารพัฒนาหลักสูตร, หน้า 35-37.

² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "ปัญหาของครูนวัตกรรมทางการศึกษา: ความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดต่ออาชีพครูกับแบบพฤติกรรม" วารสารวิจัยทางการศึกษา, หน้า 5-11.

³ สุชา จันท์เอม, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2518), หน้า 64-65.

ประกอบด้วยบุคคลที่อายุยังน้อยสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอุดมคติหรือแนวความเชื่อได้ง่ายกว่าบุคคลที่มีอายุมากกว่า ดังสุภาวีกโบริวราทที่ว่า "ไม่อ่อนคักง่าย ไม่แก่คักยาก" ถ้าซึนนำมาก็คมีแค่จะหักและตายไปในที่สุด¹

จะเห็นว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาอายุ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม พบว่า ล้วนแล้วแต่มีอายุแตกต่างกัน (ดูตารางที่ 6) ซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันถึง เหตุผลที่ได้อภิปรายไปแล้ว

3) ประสบการณ์การทำงาน สืบเนื่องมาจากบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะได้รับการศึกษามาในลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานมานานมักจะได้รับการศึกษาในระบบเก่าที่มีแนวโน้มไปทางอนุรักษนิยม ทำให้บุคคลมีแนวคิดความเชื่อโน้มไปทางอนุรักษนิยมด้วย² ประกอบกับการทำงานมานาน ได้พบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานมากมาย ทำให้อุดมการณ์ที่เคยมีมาถดถอยไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ระบบของสังคมไทยเป็นสังคมแบบครอบครัว เคารพและยอมรับผู้ที่อาวุโสกว่า และถ้ามีการยอมรับนับถือ สนิทสนมกันมากเท่าใดก็ยิ่งมีอารมณ์เกรงใจไม่กล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์มากเท่านั้น ซึ่งลักษณะของสังคมดังกล่าว เป็นอุปสรรคอย่างยิ่ง การพัฒนาการศึกษา ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่พบว่า ครูที่รับราชการมานานเป็นอุปสรรคมากที่สุดในการนำนวัตกรรมมาใช้ และรองลงมาก็คือครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่³ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีแนวคิดความเชื่อแตกต่าง ไปจากบุคคลที่มีประสบการณ์น้อย หรือไม่มี

¹ เติมสิริ บุญยสิงห์, "ฝึกหัดครูนอกสังเวียน" วารสารครูปริทัศน์ (ธันวาคม 2525), หน้า 46-51.

² อภัสสิริ ไชยคุนา, "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการที่เข้ารับการอบรมโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ", หน้า จ.

³ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "ปัญหาของครูนวัตกรรมทางการศึกษา: ความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดต่ออาชีพครูกับแบบพฤติกรรม", หน้า 5-11.

ประสบการณ์เลย ส่วนบุคคลที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานหรือมีน้อยนั้นได้รับการศึกษา
 มาจากระบบการศึกษาแนวใหม่ที่โน้มไปทางเสรีนิยม เพราะบุคคลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเข้า
 รับการศึกษากันตั้งแต่ช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษามาจนถึงปัจจุบันและโดยเฉพาะแผนการ
 ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ทำให้วิทยาลัยครูของปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการ
 เรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรในระดับประถมและมัธยมศึกษา การเรียนการ
 สอนมีครูเรียนเป็นสำคัญ เป็นเหตุให้ครูเรียนมีบทบาทมากขึ้น มีอิสระเสรีภาพในการคิด
 การแสดงออกได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งส่งผลให้บุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยหรือ
 ไม่มีประสบการณ์การทำงานมีแนวคิดความเชื่อแตกต่างไปจากกลุ่มที่มีประสบการณ์การ
 ทำงานมาก จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครู
 ในกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีแนวความเชื่อทางปรัชญาการ
 ศึกษาแตกต่างกันด้วย

3. การเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ผู้บริหาร อาจารย์
 และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพฯยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จาก
 การทบทวนแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ผู้บริหาร
 อาจารย์ และนักศึกษายึดถือกับความเชื่อที่ได้จากการทบทวนแบบสอบถาม โดยส่วนรวม
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 3 กลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละลัทธิพบว่า
 ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ยึดถือกับความเชื่อที่ได้จากการทบทวนแบบสอบถามของ
 ผู้บริหาร ในแต่ละลัทธิไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับอาจารย์ แตกต่างกันในลัทธิสารัตถนิยม ส่วนนักศึกษาแตกต่างกัน
 ในลัทธิสารัตถนิยม นิตนทรนิยม และอภิปถาวนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญที่เป็น เช่นนี้อาจสืบเนื่องมาจาก การปลูกฝังค่านิยมทางสังคมนั้นล้วน
 แล้วแต่มุ่งให้บุคคลอยู่ในกรอบประเพณี เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ประกอบกับระบบการ
 ศึกษาไทยก็ยังมีแนวโน้มในการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการเคารพเชื่อฟังและการ

คำเป็นรอยตามบุคคลที่สังคมยอมรับ ยกย่อง ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ได้ฝังแน่นในสายเลือดของคนไทยมาช้านาน¹

ซึ่ง เหตุผลดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ยังยึดมั่นอยู่กับค่านิยมแบบอนุรักษนิยมนี้ไว้ในจิตสำนึกตลอดเวลา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของสังคม ซึ่งถือว่าเป็นแนวความเชื่อแบบเสรีนิยม และแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 ที่กำลังใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ ได้กำหนดว่าการศึกษาคือเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์กับสังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผลสุกร่วมกันในสังคมเป็นสำคัญ² จะเห็นว่าแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 นี้ สอดคล้องกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบเสรีนิยม

นอกจากนั้นสภาการฝึกหัดครูยังได้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2524 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรในระดับประถมศึกษาและมีขมศึกษาตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติอีกด้วย โดยมุ่งผลิตครูให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติในอันที่จะเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานในหน้าที่ตามบทบาทของตน ในด้านการพัฒนาชีวิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ³ จากจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาก็ดี หลักสูตรการฝึกหัดครูก็ดี ล้วนแล้วแต่ยึดแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบเสรีนิยมเป็นหลัก จึง

¹ สิริ เทศประสิทธิ์, ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาไทย โรงพิมพ์ไทยพานิช (กรุงเทพมหานคร, 2515), หน้า 1-2.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521), หน้า 1.

³ สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2524, หน้า 1.

เป็นเหตุให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีแนวความเชื่อแบบเสรีนิยมอีกส่วนหนึ่ง
 กว

จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาบางส่วนของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาโน้มไปทางอนุรักษนิยม และอีกบางส่วนโน้มไปทางเสรีนิยม (กฎการางที่ 8, 9 และ 10) ซึ่งทำให้ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษายึดถือ กับความเชื่อที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

และนอกจากนั้นความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่แตกต่างกันก็ย่อมส่งผลให้ความเชื่อที่ยึดถือกับความเชื่อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแตกต่างกันไป

ส่วนความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่อาจารย์และนักศึกษายึดถือ กับความเชื่อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแตกต่างกันในลัทธิสารัตถนิยม และนิรันดรนิยมนั้น อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์และนักศึกษาได้รับอิทธิพลของความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบเสรีนิยมจากจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษา พ.ศ. 2520¹ หรือจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งผลให้ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่อาจารย์และนักศึกษาระบุว่าตนเองยึดถือโน้มไปทางเสรีนิยม

แต่ นอกจากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ค่านิยมแบบอนุรักษนิยมที่เกิดจากระบบการศึกษาของไทยยังถูกฝังแน่นอยู่ในจิตสำนึกและสายเลือดของคนไทยมาช้านาน² เป็นเหตุให้ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ และนักศึกษาที่สำรวจได้โน้มไปทางอนุรักษนิยม (กฎการางที่ 32, 33) กว เหตุนี้จึงทำให้ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่อาจารย์ยึดถือกับความเชื่อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแตกต่างกันในลัทธิสารัตถนิยม และความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่นักศึกษายึดถือกับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแตกต่างกันในลัทธิสารัตถนิยม และนิรันดรนิยมน

¹ จุมพล พูลภัทรชีวิน, "วิเคราะห์แนวทางการศึกษาปฏิรูปนิยม", หน้า 36.

² ลีริ เทศประสิทธิ์, ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาไทย, หน้า 1-2.

ข้อสังเกตที่ไต่จากถาวรวิจัย

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุด จะเห็นว่า แม้จะไม่ค่อยสอดคล้องกับแนวทาง เพื่อการปฏิรูปการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ก็ตามแต่ก็นับว่าเป็นแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ที่จัดอยู่ในกลุ่มเสรีนิยม ที่มีแนวโน้มจะพัฒนาไปสู่แนวปฏิรูปนิยมอันเป็นแนวที่ทองการสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะวิทยาลัยครูได้เน้นการผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่จะออกไปพัฒนาและปรับปรุงชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะสังคมชนบท ฉะนั้นครูที่สังคมต้องการในปัจจุบันและอนาคต คือครูที่เป็นนักพัฒนา และสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า นอกจากนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครจะมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมสูงสุดแล้วแต่ในลำดับรองลงมานั้นเป็นลัทธิปฏิรูปนิยมและ อุดมการณ์หนึ่งถือว่เป็นแนวโน้มที่คิดที่จะพัฒนาความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของนักศึกษา เหล่านี้ให้โน้มไปสู่แนวการปฏิรูปนิยมในลำดับสูงสุดอันเป็นแนวทางที่สังคมและประเทศ ชาติต้องการได้

สำหรับกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์นั้นแม้จะมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางพัฒนาการนิยมสูงสุดก็ตาม แต่ในลำดับรองลงมากลับเป็นแนวความเชื่อแบบอนุรักษนิยม ซึ่งน่าจะได้มีการพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขแนวความเชื่อของ ผู้บริหารและอาจารย์บางส่วนเหล่านี้ให้มีแนวโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุด เพื่อให้ สอดคล้องกับแนวที่สังคมและประเทศชาติต้องการต่อไป

2. ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 55.41 ไม่ทราบว่าตนเองมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิใดและมีเพียงร้อยละ 44.49 เท่านั้นที่ตอบว่าตนเองทราบว่ามีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิใด (ดูตารางที่ 7) ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลสำคัญที่กรมการฝึกหัดครูน่าจะพิจารณาหลักสูตร การเรียนการสอนเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาให้มากขึ้น ผู้เรียนผู้สอนหรือแม้กระทั่งผู้บริหาร วิทยาลัยครูน่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาอย่างลึกซึ้ง จนเกิดความเชื่อมั่นและสามารถวิเคราะห์ว่าแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของตนเองโน้มไปทางลัทธิใด สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ หรือแผนพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน

หรือไม่อย่างไร ตรงตามแนวความเชื่อของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการฝึกหัดครูหรือไม่ เพื่อจะได้ดำเนินการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ที่สุกดิบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำหรับกรมการฝึกหัดครู

1. ควรได้มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในเรื่องปรัชญาการศึกษาให้ลึกซึ้ง จนเกิดความเชื่อมั่นสามารถวิเคราะห์ได้ว่าปรัชญาการศึกษาแนวลัทธิใดที่น่าจะยัง ประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศมากที่สุด
2. การบรรจุและแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษานั้นอย่างน้อยน่าจะได้ใช้แนวทางของปรัชญาการศึกษาเข้าไปเป็นส่วนในการตัดสินใจคัดเลือก เพราะความเชื่อทัศนคติทางการศึกษาจะเป็นแนวทางให้คนดำเนินการไปตามที่ตนเองยึดถือ
3. การกำหนดเป้าหมายในการผลิตครูน่าจะได้นั้นความรู้ทางปรัชญาการศึกษาให้กับผู้ที่จะออกไปเป็นครูได้มีแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ

สำหรับวิทยาลัยครู

1. การจักรกระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูน่าจะได้อาศัยข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างและสอดคล้องของความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้เรียนและผู้สอนตลอดจนตัวแปรด้านเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานที่มีอิทธิพลต่อแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของบุคคลมาเป็นส่วนประกอบด้วย
2. อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครูน่าจะได้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของตนเองให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความต้องการของสังคมและประเทศชาติให้มากที่สุด เพื่อจะได้ดำเนินการเรียนการสอนให้ผลผลิตออกสู่สังคมได้ตามที่สังคมต้องการ
3. น่าจะได้มีการจัดสัมมนาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครูให้สอดคล้องต่อกันในแนวที่สังคมและประเทศชาติต้องการ เพื่อให้บัณฑิตจากวิทยาลัยครูออกสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควร ได้มีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา โดยใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบว่าจะสอดคล้องกันหรือไม่
2. ควร ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ระหว่างผู้ที่จบจากวิทยาลัยครูแล้ว ไปประกอบอาชีพอื่น กับผู้ที่จบจากวิทยาลัยครูแล้วออกไปประกอบอาชีพครู ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
3. ควร ได้มีการศึกษาและเปรียบเทียบแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของนักการศึกษาชั้นนำของไทยว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย